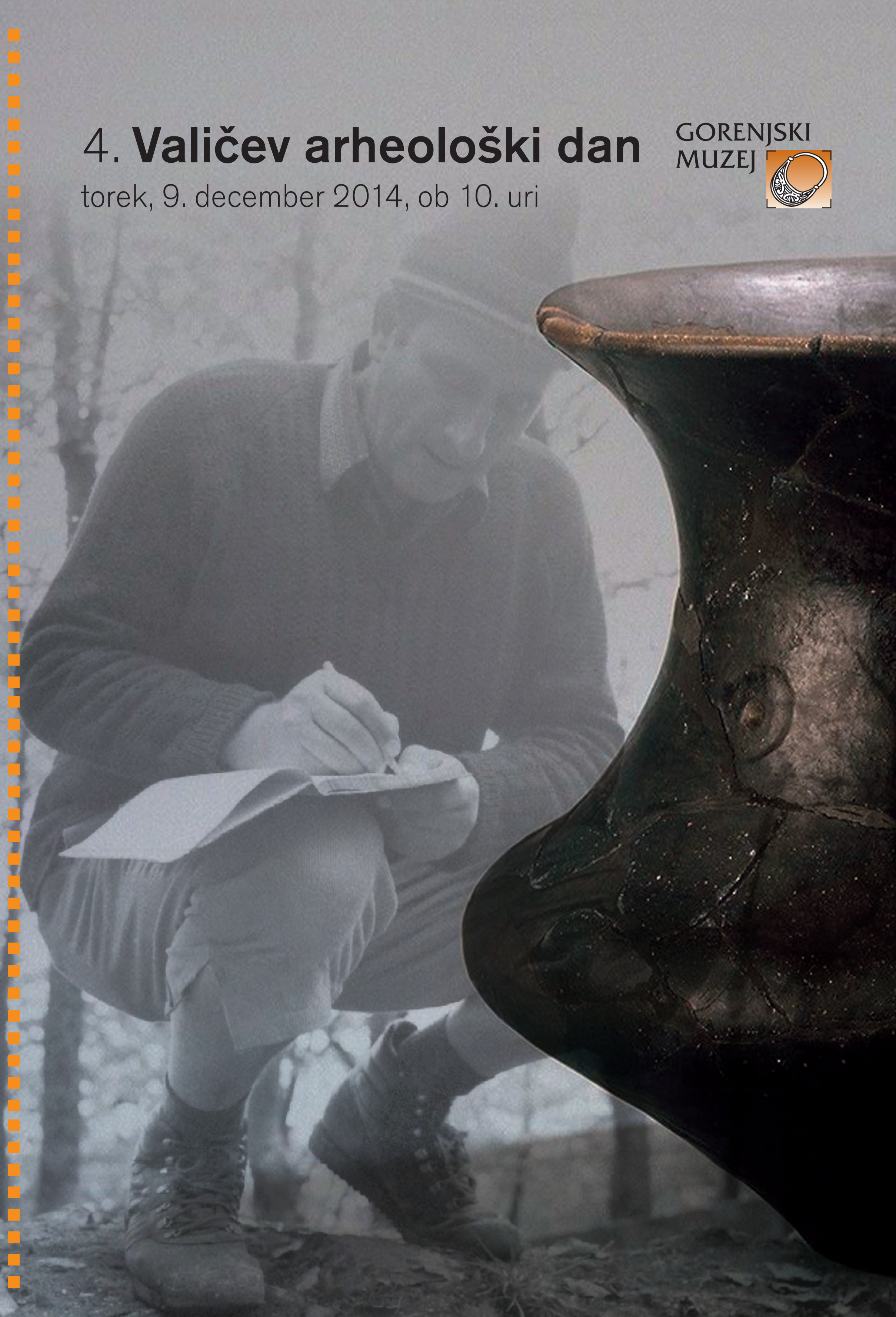

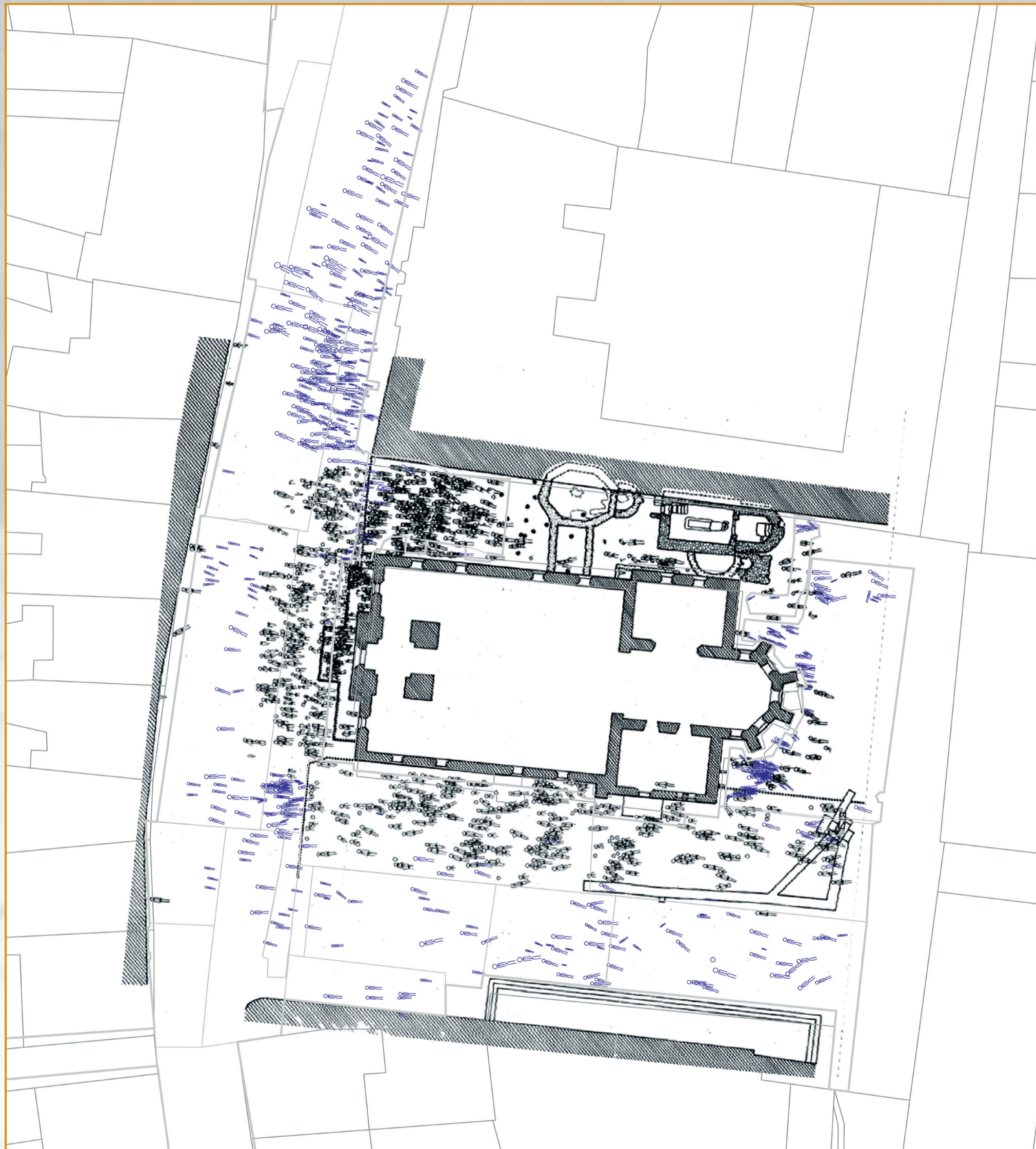
4. Valičev arheološki dan

torek, 9. december 2014, ob 10. uri

GORENJSKI
MUZEJ

TISOČE POKOPANIH OB CERKVI SV. KANCIJANA

Prebivalci Kranja so več kot tisoč let pokopavali umrle okrog župne cerkve sv. Kancijana. Najstarejši grobovi so nastali v času pozne antike, v 7. stoletju po Kr., najmlajši pa so iz 18. stoletja. Prvi grobovi segajo v čas starokrščanske cerkve s krstilnico, zadnji pokopi pa v čas cesarja Jožefa II., ko je nastalo novo kranjsko pokopališče na prostoru današnjega Prešernovega gaja.

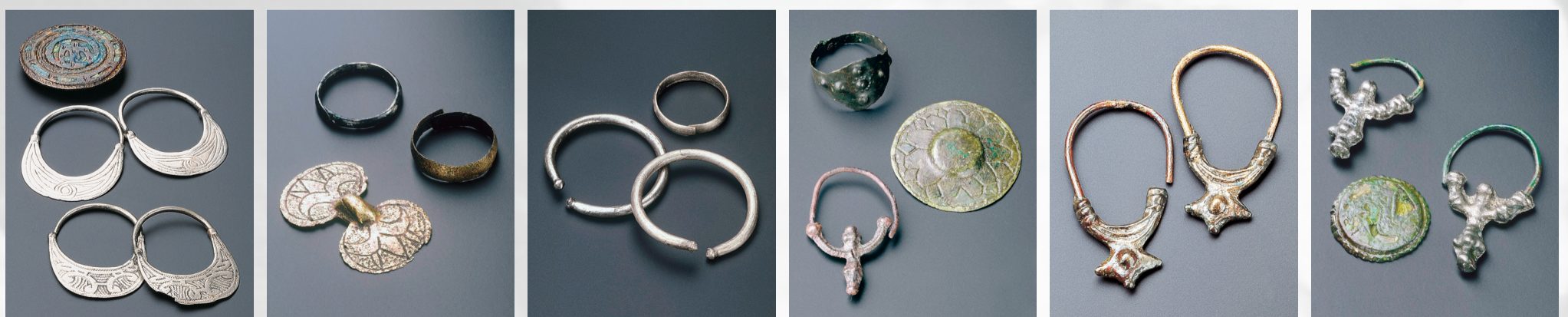
GROBOVI, PRIČEVALCI PRETEKLOSTI GROBIŠČE OB FARNI CERKVI V KRANJU

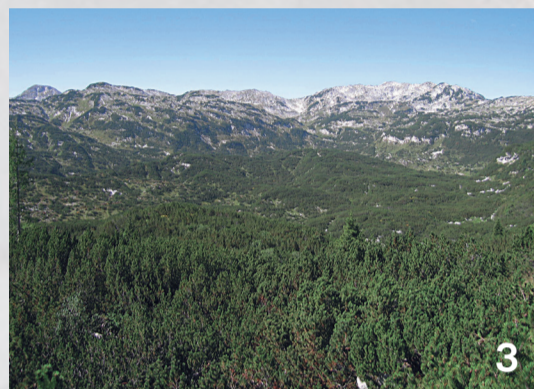
Najstarejši grobovi imajo obsežne, s kamni obložene grobne jame. Pokojniki so bili pokopani po krščanski navadi domala brez pridakov, le v dveh grobovih so ležali uhani, kakršne so nosile staroselke v 7. in 8. stoletju.

Po prihodu slovanskega prebivalstva se je število pokopov začelo povečevati. V grobovih tega časa prevladujejo deli staroslovanske noše: v ženskih grobovih uhani, obsenčni obročki, prstani in ogrlice, v moških pa železen nož. Od konca 8. stoletja razlike izginejo, kar kaže na zlitje staroselcev in priseljencev. V tem času je Kranj postal središče staroslovenske kneževine Karneole, ki se je razprostirala na ozemlju današnje Gorenjske.

Z najnovejšimi arheološkimi raziskavami se je število odkritih staroselskih in slovanskih grobov ob cerkvi sv. Kancijana povzpelo na domala 1500. Gradivo je temeljnega pomena za razumevanje razvoja slovenske kulture in nastanek mesta Kranj.

NAJNOVEJŠA ARHEOLOŠKA ODKRITJA V OSREDNJEM DELU JULIJSKIH ALP POLJANICA

- 1: Severna dolina Poljanice v ospredju arheološko izkopno polje iz leta 2006.
- 2: Južna dolina Poljanice – arheološki pregled iz leta 2014.
- 3: Območje Lepe Komne.J

Do nedavnega je veljalo prepričanje, da je visokogorski svet Julijskih Alp – svet nad 1500 metri nadmorske višine – intenzivneje obljuden šele zadnjih nekaj stoletij. Arheološke raziskave pa dokazujejo obljudenost visokogorskega sveta že v mezolitiku, najverjetneje pa ga je človek od bronaste dobe dalje koristil tudi za svoje preživetje. Sprva so bila območja na gozdni meji primerna za lov; z uporabo kovin, predvsem železa, pa tod začnejo kopati tudi železovo rudo. Zaradi gospodarnega ravnanja z zemljo so v poletnih mesecih naravna travnata območja nadvse primerna za pašo živine, kar so poznali že v rimskem času.

V devetdesetih letih 20. stoletja je na pobudo dr. Toneta Cevca (ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje) začela delovati skupina ljubiteljev gorskega sveta in arheologije. S skupino sta se povezala Inštitut za arheologijo (ZRC SAZU) in Gorenjski muzej, kar je omogočilo sistematično ter bolj ali manj kontinuirano odkrivanje in raziskovanje arheoloških najdišč v visokogorskem svetu vzhodnih Julijskih Alp.

Na podlagi topografskih pregledov sta Inštitut za arheologijo in Gorenjski muzej opravila arheološke raziskave na planini Poljanica. Na Lepi Komni ležita dve travnati dolini s skupnim imenom Poljanica. V severni dolini so še dobro vidni sledovi novodobnih kamnitih temeljev stavb in ogradov, južna dolina Poljanice je delno močvirnata.

- 1: Bronasta sponka z lokom v obliki petelina iz druge polovice 2. oziroma prve polovice 3. stoletja po Kr. V antičnem obdobju je bil petelin priljubljen motiv za okras uporabnih predmetov. Simboliziral je svetlobo, pogum in zdravje ter bil tako povezan s kultu različnih božanstev.
- 2: Arheološki pregled južne doline na območju Poljanice.
- 3: Testna sodna preko stavbe.
- 4: Kamniti odbitki, strgala in puščica.

V severni dolini Poljanice sta bili v letu 2006 izkopani dve sondi, v katerih je bila tik pod travnato rušo odkrita bogata kulturna plast.

V osrednjem delu prve sonde je bilo najdenega veliko oglja – domnevno ognjišče – z odlomki lončenih posod in s kamnitim orodjem, med katerim so najpogostejša strgala. Kamnita puščica dokazuje lov. Med keramiko sta pomembni posoda z ročajem in posoda, ki jo krasi nalepljeno rebro. Z ognjišča smo vzeli vzorce oglja in ga na podlagi radiokarbonske datacije uvrstili v čas od 2870 do 2570 pred Kr. Datacija oglja iz druge sonde, v kateri je bila odkrita bronasta igla, kaže, da je bilo območje obljudeno tudi od 900 do 790 pr. Kr.

Na podlagi raziskav smemo domnevati, da smo odkrili bronastodobno postojanko lovcev ali morda že prvih iskalcev rude.

V letu 2014 je bilo natančno pregledano območje južne travnate doline Poljanice z več testnimi sondami.

Na nizki vzpetini so bili odkriti kamniti temelji pravokotne stavbe. Med temelji so bili najdeni odlomki grobih loncev, ki jih lahko na podlagi skromnega okrasja, vodoravnega glavničenja, preko katerega je potegnjena valovnica, postavimo v čas 5. in 6. stoletja po Kr.

Na drugi blagi vzpetini sredi doline je bila odkrita slabo ohranjena stavba brez temeljnih kamnov. V njeni notranjosti je bila ugotovljena kulturna plast z drobcu antične keramike. Na širšem območju okoli stavbe so bili najdeni posamezni novci, bronaste zaponke za oblačila, železno dleto, srebrn obroček, konica noža, kos žindre in številni žebelji. Vsi določljivi predmeti sodijo v rimsko obdobje od 1. do 3. stoletja po Kr.

Domnevamo, da so bili nekateri od teh kovinskih predmetov namerno, najverjetneje ritualno odloženi.

4. Valičev arheološki dan

GORENJSKI
MUZEJ

torek, 9. december 2014, ob 10. uri

Gorenjski muzej, Vojnomirova dvorana Ullrichovega dvorca,
Tomšičeva 42, Kranj

Ob 10. uri: **POZDRAV ORGANIZATORJA**

od 10.15 do 11. ure: **I. UVODNO PREDAVANJE**

Andrej Pleterski, **SPOZNANJA O DELOVANJU SVETA IN IZ NJIH IZPELJANIH PRAVIL,
KI UREJAJO ŽIVLJENJE POSAMEZNIKA IN SKUPNOSTI**

Od 11. do 12.15 ure: **II. TEMELJNE RAZISKAVE**

Benjamin Štular, **GROBIŠČE ŽUPNA CERKEV V KRANJU (J6-4057) – REZULTATI DELA V LETU 2014**

Milan Sagadin, **NAJZGODNEJŠI GROBOVI OB KRANJSKI FARNI CERKVI**

Marija Ogrin in Jana Horvat, **NAJNOVEJŠA ARHEOLOŠKA ODKRITJA V JULIJSKIH ALPAH**

Janja Železnikar, **TRZIN – ONGER**

KRATEK ODMOR ZA KAVO

Od 12. 30 do 13.30 ure: **III. SODELOVANJE KOT MODEL VAROVANJA ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE**

Andrej Gaspari, **PERSPEKTIVA SODELOVANJA MED ISKALCI ARHEOLOŠKIH OSTALIN TER ZVKDS
IN MUZEJI V LUČI PRAVILNIKA O ISKANJU ARHEOLOŠKIH OSTALIN**

Fedja Klavora, **PRASTARA POT ČEZ PREDEL**

Od 13.30 do 13.45 ure: **VI. GOSTUJOČA VITRINA MESECA**

Saša Djura Jelenko, **DVAJSET LET URBANE ARHEOLOGIJE SLOVENJ GRADCA**

Ob 14. uri: **ARHEOLOŠKA MALICA S ČAJEM IN KAVO**

Ob 14.30 uri: **IV. MLADE RAZISKAVE**

Uroš Košir, **POTENCIAL ZA ARHEOLOŠKO OBRAVNAVO MODERNIH KONFLIKTOV NA OBMOČJU
GORENJSKE**

Blaž Orehek, **ZGODNJA ANTIKA V KRANJU – ODPADNI JAMI NA GLAVNEM TRGU**

Iza Jamar Anderle, **NOVI POGLEDI NA UDOMAČITEV PSA**

Tanja Prašnikar, **PRISTOPI K PREUČEVANJU ZDRAVILNIH RASTLIN V RIMSKI ARHEOLOGII**

Kaja Stemberger, **REKONSTRUIRANJE IDENTITETE ŽENSK Z EMONSKIH NEKROPOL**

Ob 15.15. uri: **V. ARHEOLOGIJA ZA JAVNOST**

Dejan Veranič, **PREZENTACIJA KULTURE KOLIŠČ NA IGU – MEDNARODNA KONFERENCA
KOT OBLIKA VKLJUČEVANJA LOKALNEGA PREBIVALSTVA V PREDSTAVITEV DEDIŠČINE**

Rene Masaryk, **SPET TA ARHEOFAKT!**

Rok Bremec, **SPROŠČEN POGOVOR O DEDIŠČINI. KOLAŽ NEIZKORIŠČENE DEDIŠČINE –
NOVI POTENCIALI**

Ob 16. uri: **ZAKLJUČEK SREČANJA**